

Natuur in het hart

VAN GRIMBERGEN

De prioriteiten van Natuurpunt
voor de verkiezingen in 2024

Verkiezingsmemorandum 2024 – Natuurpunt Grimbergen

In 2024 mogen we tweemaal naar de stembus gaan. Op 9 juni zijn er de Europese, federale en regionale verkiezingen. Op 13 oktober trekken we naar de stembus voor de gemeenten en provincies. Het wordt dus een belangrijk jaar dat het beleid zal bepalen voor het komende decennium. Niet enkel voor ons, maar ook voor de toekomst van de natuur in Grimbergen en ver daarbuiten.

Tien aandachtspunten, die Natuurpunt Grimbergen belangrijk vindt, voor het lokale beleid om werk te maken van een natuurvriendelijke en biodiverse gemeente

Beste lokale politicus, beste schep en burgemeester in spé,

Bent u ook gaan kijken naar de film 'Onze Natuur'? Heeft u ook genoten van de prachtige natuurbeelden? Ja, Vlaanderen heeft nog heel wat mooie natuur en ook in Grimbergen zijn nog mooie gebieden en enkele zeldzame soorten aanwezig. Kamsalamander, Bokkenorchis en Blauwe bremraap zijn maar enkele voorbeelden van de vele soorten die hier in onze gemeente nog voorkomen.

Maar helaas, de natuur staat zwaar onder druk. Geen enkele andere sector moet jaar na jaar zo'n zware verliezen incasseren als 'onze natuur'. De insectenaantallen dalen dramatisch met 50 tot 75 %. Veel broedvogels die ooit zo algemeen waren in onze weilanden en akkers gaan enorm achteruit met verliezen tot 90 %. De Kievit is hiervan een spijtig voorbeeld. Bloemrijke hooilanden zijn extreem zeldzaam geworden en komen nagenoeg alleen nog voor in natuurgebieden.

Willen we onze kinderen en kleinkinderen nog een natuur vol leven geven? Dan is er actie nodig! Niet alleen plannen, maar vooral resultaten op het terrein zijn voor 'onze natuur' van belang. De bedreigingen worden er niet minder op: verkaveling, verharding, versnippering, verzuring, te veel aan stikstof, vermesting en de effecten van de klimaatverandering. Deze bedreigingen zijn al vele decennia gekend. Het Vlaamse en lokale Grimbergse beleid namen al heel wat acties, maar deze zijn nog onvoldoende.

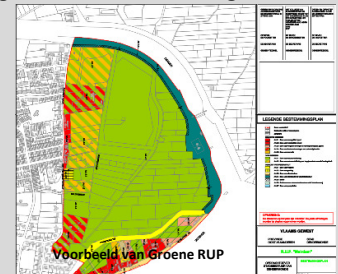
Gelukkig is er nog natuur en open ruimte in Grimbergen. Met de juiste acties kunnen en moeten we werken aan het herstel van 'onze natuur'. Zoals vele andere lokale afdelingen van Natuurpunt hebben wij daarom een **verkiezingsmemorandum** opgesteld: **10 aandachtspunten** die volgens ons, Natuurpunt Grimbergen, een verschil zullen maken. Wij beseffen heel goed dat het lokale beleid niet alle problemen kan oplossen, maar hopen dat u rekening zal houden met onze aanbevelingen bij het opstellen van jullie beleidsvisie.

- 1 Werk maken van Groene RUPs (Ruimtelijke Uitvoeringsplannen)***
- 2 Zuiver water in al onze waterlopen***
- 3 Gemeentelijke gronden volop inzetten voor herstel van de natuur***
- 4 Geen verdere inname van open ruimte***
- 5 Burgers stimuleren om mee te werken aan meer en betere natuur in Grimbergen***
- 6 Evaluatie en actualisatie van het GNOP - Opstellen van een biodiversiteitsplan voor Grimbergen***
- 7 Groen-blaauwe beek- en riviervalleien vol leven en waterplezier***
- 8 De gemeente geeft het goede voorbeeld***
- 9 Zorg voor cofinanciering door de gemeente bij aankoop van natuurgebieden***
- 10 Help mee om samen een natuureducatief centrum/natuur.huis uit te bouwen voor Grimbergen***

Aandachtspunt 1 – Werk maken van Groene RUPs (Ruimtelijke Uitvoeringsplannen)

De afbakening van de verschillende ruimtelijke bestemmingen in het Gewestplan is gebeurd in de tweede helft van de 20^e eeuw in een periode waarin er bijzonder weinig aandacht was voor groene bestemmingen en zonder rekening te houden met de winterbeddingen van onze rivieren en beken. De gevolgen van deze historische vergissing worden steeds meer duidelijk en worden nog verscherpt door de klimaatverandering. Verschillende Ruimtelijke UitvoeringsPlannen (RUP's) hebben dit hier en daar al wat aangepast maar nog steeds zien we dat waardevolle open ruimte geen groene bestemming heeft.

Zo lopen landbouwgebieden en ook enkele woongebieden tot tegen de waterlopen. Hierdoor is er heel wat waardevolle natte natuur langs onze beken en rivieren verdwenen. Niet alleen de natuur maar ook wij als mens hebben deze ruimte terug nodig om ons te wapenen tegen de effecten van klimaatverandering.

Grimbergen heeft 6.6 % oppervlakte met “natuur en reservaat” als ruimtebestemming, wat sterk onder het Vlaams-Brabantse gemiddelde (10.9 %) ligt. Op Europees niveau streeft men naar 30 % beschermde natuur (waarvan 1/3 strikt beschermd). Een verdere **analyse van de ruimtelijke bestemmingen** in Grimbergen is daarom ook nodig. Hierbij gaat men ervan uit dat de **oppervlakte aan groene bestemmingen sterk wordt uitgebreid**. De groene RUP's zorgen ervoor dat **natuurgebieden kunnen vergroten en met elkaar in verbinding worden gesteld**. Zo ontstaat er samen met de waterlopen een groenblauw netwerk dat voldoende groot en robuust is om de uitdagingen van de toekomst, zoals de klimaatverandering, aan te kunnen. Dit netwerk levert voldoende **ecosysteemdiensten** zodat we ook in de toekomst de vruchten kunnen plukken van een biodivers en klimaatbestendig landschap. Ecosysteemdiensten zijn al de goederen en diensten die ecosystemen aan de samenleving leveren zoals bijvoorbeeld natuurlijke bescherming tegen overstroming, bestuiving door wilde insecten, natuurlijke waterzuivering en recreatie.

Om de versnippering door de A12 te milderen, pleit Natuurpunt Grimbergen voor het realiseren van een **ecotunnel net ten noorden van de Douwe Egberts-site**. Op die manier kunnen het **Beverbos** en het **Nekkerbos** terug met elkaar verbonden worden.

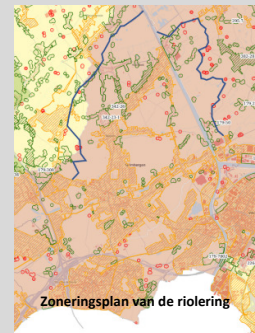
Aandachtspunt 2 – Zuiver water in al onze waterlopen

Zuiver water is van levensbelang voor de natuur, maar ook voor de mens. In Grimbergen is de rioleringsgraad 92 % en de zuiveringsgraad 91 %. In onze gemeente zijn er dus nog steeds huizen niet aangesloten op het rioolstelsel. Hun afvalwater komt meestal ongezuiverd in onze grachten en waterlopen en soms zelfs in onze natuurgebieden. De gemeente brengt de niet aangesloten huizen verder in kaart en zorgt ervoor dat er binnen een redelijke termijn nergens nog ongezuiverd afvalwater in de waterlopen komt.

Een **versnelde aansluiting van het buitengebied op de riolering** is dan ook noodzakelijk. Daar waar dit niet kan ziet de gemeente toe dat IBAs (Individuele Behandelingsinstallaties voor Afvalwater) worden geïnstalleerd. *Enkel dan kan de waterkwaliteit van bijvoorbeeld de Meiskensbeek, die ons enige Natura-2000 gebied bevoeit, terug verbeteren.*

In onze gemeente zijn er ook belangrijke straten (denken we maar aan de Warandestraat en de Veldkantstraat) waar er nog geen **gescheiden rioleringsstelsel** is aangelegd. De gemeente maakt daar dringend werk van.

Het gemeentelijk beleid voorkomt ook dat er nog **meststoffen en pesticiden in waterlopen** terecht komen. Voldoende **brede natuurlijke buffers** rondom de waterlopen zijn een gedeelte van de oplossing. Samen met de Vlaamse overheid **volgt de gemeente de waterkwaliteit op, ook in de kleinere beken**, en waar nodig worden acties ondernomen zodat de waterlopen allemaal een goede tot uitstekende waterkwaliteit krijgen.

Aandachtspunt 3 – Gemeentelijke gronden volop inzetten voor herstel van de natuur

De gemeente en het OCMW van Grimbergen hebben wel wat gronden in eigendom. Een deel van deze gronden kan de gemeente inzetten voor meer natuur in Grimbergen, ook voor gronden waar een zekere venale waarde aan verbonden is. Op andere gronden zijn landbouwers actief. Op zich kan een landbouwer hier actief blijven maar **alle publieke gronden moeten beheerd worden zonder schade aan de natuur**. Dit houdt in dat deze gronden:

- niet overbemest worden
- er geen pesticiden gebruikt worden
- niet teveel gronden als akker gebruikt worden
- er voldoende water kan infiltreren en er geen kunstmatige ontwatering is
- graslanden beheerd worden zodat deze terug bio divers (bloemrijk en insectenrijk) worden
- de randen voorzien worden van kleine landschapselementen zoals houtkanten, heggen en knotbomen.

In het kader van de Green Deal Sportterreinen worden **de Gemeentelijke sportterreinen** (Ter Wilgen, Beigem, Humbeek, Piereman, Populierendal, de Borgt), **zo ecologisch en biodivers als mogelijk** ingericht. **Kunstgras** wordt er zo snel als mogelijk **uit gefaseerd**. De toegankelijkheid van deze gemeentelijke terreinen wordt ook gegarandeerd voor wandelaars.

Zoals het Geïntegreerd Beheerplan van het Prinsenbos het vraagt, maakt de gemeente zo snel mogelijk werk van de **herlokalisatie van het voetbalveld in het Prinsenbos**.

Op het kerkhof van Strombeek-Bever groeien zeldzame orchideeën. Kerkhoven zijn vaak het laatste toevluchtsoord voor akkerplanten of grondnestelende wilde bijen. Daarom is het belangrijk dat de **kerkhoven en begraafplaatsen ecologisch ingericht en onderhouden worden**.

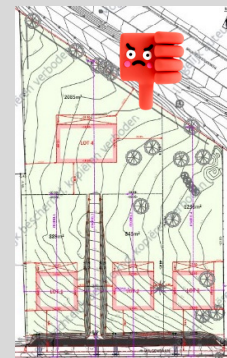
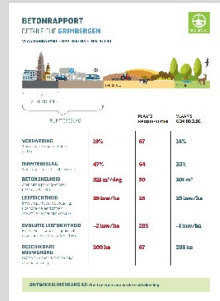
Aandachtspunt 4 - Geen verdere inname van open ruimte

De open ruimte in Grimbergen en in heel Vlaanderen is zeer waardevol. We hebben al veel te veel open ruimte ingenomen. Grimbergen heeft een verhardingsgraad van 21 %, 46 % ruimtebeslag en 321 m²/dag betonsnelheid. **Deze cijfers liggen alle drie ver boven het Vlaams gemiddelde.** Dit zorgt voor een zeer zware belasting op ons milieu en onze natuur, maar ook op onze ruimtelijke ordening en ons dagelijks leven. De verkavelingen in de Maalbeekvallei zijn één van de belangrijke oorzaken van de wateroverlast die we in de laatste 25 jaar observeren.

Het is zeer belangrijk voor de natuur en voor de landbouwsector, maar ook voor de levenskwaliteit van alle inwoners van Grimbergen dat **alle nog bestaande open ruimte behouden** blijft. Slecht gelegen of geïsoleerde bouwgronden en zonevreemde woningen in natuur- of parkgebied, worden geneutraliseerd. De verdere inname van open ruimte wordt gestopt. Er komt een moratorium op het aansnijden van **woonuitbreidingsgebieden** die nog niet gebruikt zijn. Er komen **geen nieuwe wegen** meer bij en waar mogelijk wordt verharding volledig verwijderd of waterdoorlatend gemaakt.

Er komt een **moratorium op het verder opsplitsen van grote kavels** in verschillende kleinere bouw kavels, waarbij de verhardingsgraad met honderden procent stijgt, zeker ook wat betreft de binnengebieden en parken die verbonden zijn aan kastelen of villa's.

In Grimbergen leeft slechts 56 % van de inwoners in de nabijheid van wijkgroen. Wij vragen daarom het **behoud en maximaal versterken van alle groene open ruimtes** die er ons nog resten in onze gemeente, ook al is daar een kostenplaatje aan verbonden. In het verstedelijkt gedeelte van onze gemeente zijn daar: [Borrekenveld](#), [Parkje aan de Kasteelstraat](#), [Kloosterweide](#), [Kloosterweidepark](#), [Piereman](#), [Rode Poortsite](#), [Van der Nootpark](#), [Villa Rijckendael](#), maar ook in het meer landelijke deel van onze gemeente: [Beigemveld](#), [de Kerselaar](#), de [mond van de Maalbeek](#), het [Priesterlindeveld](#).

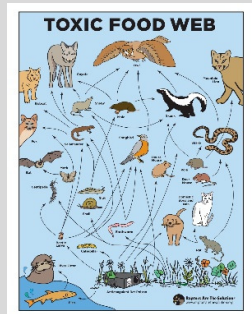

Aandachtspunt 5 - Burgers stimuleren om mee te werken aan meer en betere natuur in Grimbergen

De gemeente Grimbergen organiseert heel wat prima initiatieven waar de burgers kunnen aan deelnemen om mee te werken aan het klimaat- en milieubeleid: autodelen, groepsaankoop van regenwatertonnen, tegelwippen, het tuinrangers-initiatief, het uitdelen van bloemenzaad, de 'behaag-je-tuin'-actie, etc. Het is ook zeer belangrijk dat de gemeente haar burgers duidelijk maakt dat meer en betere natuur in Grimbergen noodzakelijk is voor de toekomst.

Enkele voorbeelden van acties die nog kunnen helpen zijn:

- Acties ondernemen zodat burgers energiezuinige woningen bouwen, verbouwen en deze zo **natuurinclusief** mogelijk maken. Wat energie betreft zijn er wel al wat acties maar voor natuurinclusief bouwen is er zeer weinig.
- Acties ondernemen zodat de burgers meer de **fiets**, het **openbaar vervoer** of **autodelen** gebruiken. De enkele locaties voor autodelen zijn een goede start, maar hopelijk neemt het aantal locaties en auto's nog toe.
- Het driejarig **tuinranger-project** dat nu dankzij de gemeente in 2024 ook in Grimbergen beschikbaar is, is een bijzonder goed initiatief. Tuinen vertegenwoordigen immers ca. 9 à 12 % van de totale oppervlakte van Vlaanderen. We hopen dan ook dat het een succes wordt en dat het na de drie jaar kan verder lopen in een aangepaste vorm.
- Acties ondernemen zodat burgers zich bewust worden van de waarde van de natuur en de aanwezige natuur in Grimbergen. Het uitbouwen van een **natuureducatief centrum** kan daarbij helpen.
- Acties ondernemen zodat scholen en jeugdverenigingen **leer- en speelnatuur** in de directe omgeving hebben.
- Scholen stimuleren om **groene speelplaatsen** aan te leggen. Het aanleggen van meer verhardingen en wegnemen van groen in scholen verhinderen.
- **Stopzetten van het gratis aanbieden van rattenvergift** aan de inwoners, in navolging van het advies van het Departement Omgeving.
- Eigenaars van percelen met **invasieve exoten** herinneren aan hun verantwoordelijkheid om die te **bestrijden**.
- Burgers stimuleren om de buitenverlichting aan te passen om zo weinig mogelijk **lichthinder** te veroorzaken.

Aandachtspunt 6 - Evaluatie en actualisatie van het GNOP - Opstellen van een biodiversiteitsplan voor Grimbergen

Grimbergen ontwikkelde het **Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan (GNOP)** in 1997 en actualiseerde het in 2007. Het is een zeer nuttig planningsinstrument. Misschien is het de tijd om het plan te **evalueren** en te **actualiseren**? Wat is gerealiseerd? Wat kan er prioritair gerealiseerd worden?

De natuur is overal. Waar ligt de waardevolle natuur in Grimbergen? Waar kan er best bos bijkomen? Welke acties kunnen we ondernemen zodat landbouwers of privé-eigenaars de natuur helpen? Op welke plaatsen zitten nog zeer zeldzame soorten die extra aandacht nodig hebben?

Door het opstellen van een **biodiversiteitsplan** kan de gemeente een zicht krijgen op welke acties waar nodig zijn. Zo'n plan geeft duidelijk aan wie welke acties kan uitvoeren en welke ondersteuning de gemeente hiervoor geeft.

Actualisatie Gemeentelijk
Natuurontwikkelingsplan voor
de gemeente Grimbergen

Aandachtspunt 7 - Groen-blauwe beek- en riviervalleien vol leven en waterplezier

De **Maalbeek** is zeker niet de enige belangrijke waterloop in het Grimbergse. Op het grensgebied lopen ook de Tangebeek en de Zenne. Maar er zijn ook tal van beken die belangrijk zijn voor onze natuur: de **Bruinborrebeek**, de **Gillebeek**, de **Grote Buisbeek**, de **Kelkebeek** en de **Meiskensbeek** om maar de belangrijkste te noemen. Zeer vaak is er landbouw en zelfs akkerbouw tot vlak tegen de oevers van onze beken. De natte natuur van de Maalbeekvallei is in sterke mate verdwenen. Daar waar de Maalbeek kon meanderen werd ze rechtgetrokken en verkaveld.

Het is uiterst belangrijk dat de gemeente de groene visie verder uitwerkt voor de waterlopen van Grimbergen, zodat deze voldoende ruimte krijgen en de **natuur rond de waterlopen kan herstellen**. Hoewel de gemeente zeker niet alle kaarten in handen heeft om acties te nemen rond waterlopen, kan ze een actieve rol spelen in een beter waterbeleid. Hiervoor kan ze ijveren voor **voldoende hoge waterstanden**, natuurlijke **meanderende waterlopen** en **voldoende ruimte** rond onze waterlopen. Samen met aandachtspunt 2 krijgen we zo hopelijk terug waterlopen vol leven waarin mensen op een hete dag terug kunnen zullen gaan zwemmen.

Ook het beleid rond grachten is van wezenlijk belang. Grachten zijn als het ware de haarvaten die zuurstof geven aan het landschap. Ze kunnen het water lang ophouden. Al te vaak tracht men grachten enkel uit te diepen om het water zo snel mogelijk weg te voeren. Een studie van het grachtenstelsel en een **grachtenactieplan** voor Grimbergen dringt zich op, waarbij men nagaat waar de grachten kunnen verbreed worden en waar **schotten** of een **gestuurd peilbeheer** kan geïmplementeerd worden.

Laten we zoeken naar **plaatsen waar we de Maalbeek terug kunnen laten meanderen**, bijvoorbeeld aan de Sprietmolenstraat en de monding van de Maalbeek.

Ten slotte worden er ook oplossingen uitgewerkt en gerealiseerd binnen een redelijke termijn voor de **vismigratieknelpunten** langs de Maalbeek (Oyenbrugmolen, Tommenmolen, Liermolen) in combinatie met geautomatiseerde stuwen.

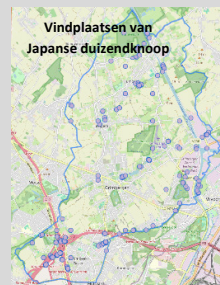

Aandachtspunt 8 - De gemeente geeft het goede voorbeeld

Natuur en biodiversiteit is er overal. Op parkings, langs wegen, rond gebouwen, op groendaken, in groenperken, op akkers, weilanden, tuinen en natuurgebieden. De gemeente richt zelf heel wat openbare ruimte en gebouwen in. Bij deze inrichting verwachten we dat de gemeente steeds het goede voorbeeld geeft op het vlak van **natuurvriendelijke, diervriendelijke en klimaatbewuste inrichting**.

Enkele punten waarop de gemeente kan letten zijn:

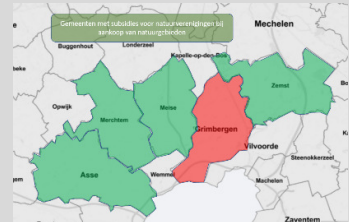
- Het **vergroenen van de gebouwen** en deze **diervriendelijk inrichten** (vleermuizen, vogels, insecten, ...). Met andere woorden gebouwen **natuurinclusief** maken.
- Het natuurvriendelijk en klimaatbewust inrichten van alle groenvoorzieningen.
- Resoluut kiezen voor **inheemse soorten in het openbaar groen**, bomen voldoende ruimte geven, bloemrijke en insectenvriendelijke groenvoorziening, weinig of niet werken met siergrassen en overall waar mogelijk waterinfiltratie voorzien.
- **Gebouwen klimaatneutraal inrichten**, verwarmen en van groene energie voorzien.
- Een **verbod op of het uitfaseren van het gebruik van natuur- en milieuonvriendelijke materialen** zoals **kunstgras** (ook op sportvelden) of niet-waterdoorlatende verharding.
- Aandacht voor **pesticidenvrij ontwerp van de openbare ruimte**.
- Grimbergen heeft geen goedgekeurd bermbeheerplan en baseert zich op het Bermbesluit en afwijkingen hierop die ad hoc goedgekeurd worden door het ANB. De totale oppervlakte van alle wegbermen samen in Vlaanderen is bijna zo groot als de totale oppervlakte van alle erkende natuurreservaten. Verschillende zeldzame planten in onze gemeente, zoals **Gele morgenster**, **Blauwe bremraap** en **Glad walstro** kunnen zich niet voortplanten als er te vroeg gemaaid wordt. Het is daarom van belang dat **een bermbeheerplan wordt opgesteld** - ook al was het maar voor de meest waardevolle bermen - dat goedgekeurd wordt door het ANB en duidelijk naar de bevolking wordt gecommuniceerd.
- Op vele plaatsen worden de zachte bermen onnodig gebruikt als (permanente) parkeerplaats. Laten we nagaan waar we de **bermen** met verkeersborden kunnen **beschermen tegen wild parkeren**.
- Openbare ruimtes, die zijn ingericht met weinig groen en niet waterdoorlatend zijn, herbekijken en herinrichten.
- **Invasieve exoten** op de percelen van de gemeente en OCMW actief bestrijden of inperken.
- Voor waardevolle natuurgebieden en erkende landschappelijke gehelen **doordachte toegankelijkheidsregelingen** opstellen. Denken we hierbij bijvoorbeeld aan de Potaarde of de Hoge Horik. Brommers en 4x4 terreinwagens horen daar niet thuis.
- Een oplossing uitwerken en realiseren voor de amfibieëntrek aan de drukke Voordestraat: Tijdens de amfibieëntrek **in het voorjaar het doorgaand gemotoriseerd vervoer permanent onderbreken aan de Voordestraat** of als alternatief gemotoriseerd vervoer door de Voordestraat enkel van 's avonds tot 's morgens afsluiten.
- Uitbreiding van de **amfibieënwallen aan de Voordestraat**.
- Werk maken van het **heropenen en herwaarderen van tal van trage wegen** in de gemeente, met een **schepen specifiek bevoegd voor trage wegen**.
- De gemeente zet verder in op mogelijkheden om de lichthinder te verminderen op het openbaar domein en werkt aan een **lichthinderplan** om ook de nachtelijke natuur te redden, met behoud van goede verlichting énkél daar waar nodig en wanneer nodig, rekening houdend met de **Duisternisbehoeftekaart**.

Voor de bestaande natuurgebieden die te lijden hebben onder grote **recreatiedruk** (betreding, geluidsoverlast, illegaal gemotoriseerd vervoer, ...), vragen wij **gepaste milderende maatregelen** uit te werken en op te leggen en een **doordacht vergunningenbeleid** toe te passen, en dit zowel voor natuurgebieden die eerder het karakter hebben van een park als voor ons **Natura 2000-gebied** waarvoor een speciale bescherming zelfs verplicht is.

Aandachtspunt 9 - Zorg voor cofinanciering door de gemeente bij aankoop van natuurgebieden

In Grimbergen bestaat er nog geen reglement om **erkende natuurverenigingen te subsidiëren/cofinancieren wanneer deze percelen aankopen om ze in te richten als natuureservaat**. Dit in tegenstelling tot 4 naburige gemeenten waar dergelijke regeling wel al vele jaren bestaat: Zemst, Meise, Asse en Merchtem.

Meer investeren in natuur is cruciaal om de natuur- en klimaatdoelstellingen van Grimbergen te realiseren. Natuur realiseren met Natuurpunt heeft ook duidelijke voordelen: Natuurpunt heeft niet alleen heel wat professionele expertise in huis: dankzij het **vrijwilligersmodel** en de vrijwilligerskracht kan dit ook erg **kostenefficiënt** gebeuren.

Wij vragen daarom om een gelijkaardige regeling uit te werken voor Grimbergen, zodat nog meer natuur definitief gevrijwaard kan worden als natuurgebied voor de komende generaties.

Aandachtspunt 10 - Help mee om samen een natuureducatief centrum/natuur.huis uit te bouwen voor Grimbergen

Onze Natuurpuntafdeling zou graag samen met het gemeentebestuur **een natuureducatief centrum of Natuur.huis uitbouwen** in de Maalbeekvallei. Voor het ogenblik zijn hierover gesprekken gaande. Het is onze hoop dit mooi project zo snel mogelijk te kunnen realiseren, zodat nog meer Grimbergenaren in contact kunnen komen met de Grimbergse natuurgebieden en hun bewoners.

